



МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮНИЙ
АСУУЛГА

14201 Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг,
Их эзэн Чингис хааны нэрэмжит талбай 1,
Төрийн ордон, Утас: 26-70-16, Факс: 32-70-16
E-mail: stategreathural@parliament.mn
http://www.parliament.mn

2018.09.09 № 39

Асуулга тавих тухай

Улсын Их Хурлаас 2015 онд баталсан Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.4 -т "улсын нийт гадаад өр"-ийг тодорхойлсоны дагуу Монголбанк нь дэлхийн улс орнуудын төв банкны жишгээр Монгол Улсын нийт гадаад өрийн статистикийг ОУВС-гаас эмхэтгэн гаргасан Гадаад секторын статистикийг боловсруулах аргачлал, Мэдээлэл тархаалтын ерөнхий системийн шаардлагын дагуу 2010 оноос эхлэн боловсруулж, олон нийтэд мэдээлэлж байгаа билээ.

Монголбанкны статистик үзүүлэлтээр Монгол улсын Засгийн газрын нийт өр 2016 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 16 их наяд 612 тэрбум төгрөг байсан бол өнгөрсөн хоёр жилийн хугацаанд буюу 2018 оны 2 дугаар улиралд 22 их наяд 642 тэрбум төгрөг болон даруй 6 их наяд төгрөгөөр өсжээ. Энэ нь 2012-2016 онуудад тохиосон эдийн засгийн хямралыг даван туулж, 160 мянган иргэдээ ажлын байраар хангах зорилгоор бүтээн байгуулалт хийсэн Чингис, Самурай бондын хэмжээнээс 2 дахин их байна.

Дэлхийн зах зээл дээрх нүүрс, зэсийн үнэ ханш огцом унасан 2012 онд Ардчилсан намын өмнө сонголт хийх шаардлага тулгарсан юм. Тэр нь уул уурхайн бүтээгдэхүүний үнэ дахин өсөхийг хүлээгээд зүгээр суух, эсвэл хямралыг сөрөн, бүтээн байгуулах замаар эдийн засгаа олон тулгууртай болгож, ирээдүйн хөгжлийн суурийг тавих гэсэн салаа замын уулзвар дээр ирсэн. Ингээд АН хямралыг сөрж, эдийн засгаа олон тулгууртай болгох бүтээн байгуулалтын замыг сонгосон. Энэ зорилгоо ажил болгохын тулд Засгийн газар бонд босгож, эрчим хүч, барилга, инженерийн дэд бүтэц, авто замын хөрөнгө оруулалтаа хүчтэй тэлж чадсан билээ. Бондын хөрөнгө оруулалтаар иргэдээ байртай, компаниудаа үйлдвэртэй, улсаа дэд бүтэцтэй болгож, нийт эдийн засагтаа Монголдоо үлдэх, ирээдүйд ашиг, үр өгөөжөө өгөх өмч хөрөнгө, хуримтлал бий болгож чадсан билээ. Хуримтлалыг дэмжиж, санхүүжилтийн тогтолцоог эрс шинэчилснээр 4 жил хүрэхгүй хугацаанд 82 мянган өрх шинээр байранд орж, 96 мянган ажлын байр бүхий барилгын салбар, бусад олон дагавар салбаруудын өсөлтийг дэмжиж мөн 3,405 км хатуу хучилттай зам барьж, нийт хатуу хучилттай замаа 2.2 дахин өсгөж чадсан. Эрчим хүчний үйлдвэрлэл 25 хувь өсөж, уг салбар анх удаа ашигтай ажиллаж эхэлсэн байдаг.

"Чингис" бондын хөрөнгийг Монголчууд өөрсдөө зарцуулж, бүтээн байгуулалтаа ашигласан. Бондын хөрөнгөөр барьсан, бүтээсэн бүхэн Монголчуудынх. Бид эдийн засгаа солонгоруулах, хувь заяагаа өөрсдөө бүтээж, үйлдвэрлэх ажлыг эхлүүлж чадсан. "Чингис" бондын хөрөнгөөр дотоодын 1660 гаруй төслийг санхүүжүүлж, 1000 гаруй дотоодын туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдийг ажиллуулснаар 60,000 орчим хүн шинээр ажилтай болсон. Ийнхүү 2012-2016 онуудад гадаадын зах зээл дээрх манай экспортын

голлох бүтээгдэхүүний үнэ ханш унасан үеийн эдийн засаг, санхүүгийн хүнд жилүүдийг амжилттай даван гарч чадсан билээ.

Гэтэл сүүлийн үед Ардчилсан намын хийж бүтээсэн бүхнийг харлуулан будах замаар Монгол улсын гадаад өрийн өсөлт, улс орныг удирдах эдийн засгийн бодлогогүй, арчаагүй гар хумхин суусан байдал, төрийн албан хаагчдын жагсаал цуглаан, шаардлагыг сулруулж, анхаарлыг сарниулах зорилгоор төлбөртэйгөөр хэвлэл мэдээлэл, нийтийн сүлжээнд “АН-ын тавьсан өрийг төлж байгаа” мэтээр санаатайгаар иргэдийг хуурч мэхэлсэн үйл ажиллагаа эрчимжиж байна.

Иймд Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.13, 33 дугаар зүйлийн 33.1.2 дахь заалтуудыг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхий сайд Танд дараах асуулгыг тавьж байна. Үүнд:

1. Эдийн засгийн өсөлт 2018 оны хагас жилийн байдлаар 6.1 хувьд хүрсэн талаар Засгийн газраас байнга онцолж ярих боллоо. Өнөөдөр дэлхийн эдийн засаг сэргэж, гадаад зах зээлийн эрэлт нэмэгдэж, уул уурхайн бүтээгдэхүүний үнэ өсөж байгаа нь Монгол Улсын эдийн засагт сэргэлт авчраад байгаа. Зэсийн баяжмал, төмрийн хүдэр, газрын тос, цайрын баяжмал, алт зэрэг уул уурхайн экспортын голлох бүтээгдэхүүнүүд 2018 онд өссөн үзүүлэлттэй, цаашид ч нэмэгдэх төлөвтэй байгаа талаар Блумберг мэдээлж байна. Нөгөө талаар олон улсын санхүүгийн байгууллага, донор орнуудаас их хэмжээний валют манай эдийн засагт орж ирж байгаа. Эдийн засгийн ийм таатай нөхцөлд Монгол Улсын гадаад өр яагаад өсөөд байна вэ? Монгол Улсын нийт гадаад өр 2016 оны 6 дугаар сарын дүнгээр 24 тэрбум 260 сая ам.доллар байсан бол 2018 оны 6 дугаар сард 27 тэрбум 745 сая ам.долларт хүрч даруй 3 тэрбум 500 сая ам.доллараар нэмэгдсэн шалтгааны талаар;

2. 2011 онд Монгол Улсын эдийн засгийн өсөлт гадаадын зах зээл дээрх түүхий эдийн үнэ ханш огцом өсөж, 17 хувьд хүрч байх үед Сү. Батболдын Засгийн газрын босгосон 580 сая ам.долларын “Евро” бондын өрийг бүрэн барагдуулсан гэж нийтэд мэдэгдсэн. Тэгвэл 2017 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр ямар зорилгоор “Хуралдай” бонд босгосон бэ? Хэрвээ “Евро” бонд нь “Хуралдай” бонд болж нэрээ солин 2024 оны 3 дугаар сарын 21-нд төлөхөөр хугацаа нь сунгагдсан бол өр төлсөн гэж олон нийтийг төөрөгдүүлсэн алдаатай мэдээллээ залруулна уу;

3. Үндэсний статистикийн хорооноос улсын нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого, тусламжийн нийт хэмжээ 2018 оны эхний найман сарын байдлаар 5.8 их наяд төгрөгт хүрсэн талаар мэдээлсэн. Гэтэл Сангийн сайд Ч.Хүрэлбаатар өөрийн твитер хуудсаараа “У.Хүрэлсүхийн Засгийн газар байгуулагдсанаас хойш өнөөдрийг хүртэлх хугацаанд 5,7 их наяд төгрөгийн өр төлж барагдуулжээ. Оны эцэс гэхэд нийт 6,6 их наяд төгрөгийн өр төлөхөөр төлөвлөсөн” гэж олон нийтэд мэдээлсэн. Эндээс дүгнэвэл төсвийн орлогод орсон төгрөг бүрийг өр барагдуулахад зарцуулжээ гэж дүгнэж болохоор байна. Иймээс 5,7 их наяд төгрөгийн өр төлсөн эх үүсвэрээ тодорхой тайлбарлана уу?

4. 2017 оны төсөвт төсвийн алдагдал 2,7 их наяд төгрөг, энэ онд 2,4 их наяд төгрөг, ирэх жилд мөн ийм хэмжээний алдагдалтай төсөв батлагдах шинжтэй байна. Төсвийн алдагдал Засгийн газрын өр болон хувирдаг гэдэгтэй Та санал нийлэх үү? Зөвхөн 2 жилийн хугацаанд 5 орчим их наяд төгрөгний өр үйлдвэрлэж буй үрэлгэн бодлого ирэх жил үргэлжлэх үү?

5. “Өрийг өрөөр дарах нь архиар шараа тайлахтай адил” гэсэн дүгнэлтийг өнгөрсөн парламентын үед УИХ-дахь МАН-ын бүлгээс томилогдож ажилласан ажлын хэсгээс гаргаж байв. Үндсэндээ манай улсын өрийн тааз хэтэрч, Дорж Дулмаад өрөө дарахын тулд Бурмаагаас зээлж төлөхийг шүүмжилсэн дүгнэлтийг МАН сөрөг хүчин байхдаа хийж

байсан. Сү.Батболдын Засгийн газрын үед авсан 580 сая ам.долларын "Евро" бондыг "Хуралдай" бондоор, "Чингис" бондын эхний 500 сая ам.доллар болон УИХ-ын гишүүн Ж.Эрдэнэбатын Сангийн сайд байхдаа авсан "Дим сам" бондуудыг 2018 оны 01 дүгээр сард "Гэрэгэ" бондоор сольсон нь "өрийг өрөөр дарж" хугацаа сунгасан үйлдэл үү, эсвэл Сангийн сайдын хэлснээр өр бүрэн төлөгдсөн үү?

6. Засгийн газрын дотоод өр тодорхой хэмжээнд багасаж байгаа боловч Төв банкны өр буюу Төв банкны үнэт цаасны /ТБҮЦ/ дүн огцом өсөж эхэллээ. 1 долоо хоногтой төв Банкны Үнэт Цаас 2016 оны 6 дугаар сарын 28-ны өдөр 430 тэрбум төгрөгний үлдэгдэлтэй байсан бол 2018 оны 3 дугаар сарын 30-ны байдлаар 4 их наяд 740 тэрбум төгрөг болон өсжээ. 4 долоо хоногтой төв Банкны Үнэт Цаас 2016 оны 6 сарын 6 өдөр 50 тэрбум төгрөгний үлдэгдэлтэй байсан бол 2018 оны 9 дүгээр сарын 10-ны байдлаар 4 их наяд 276 тэрбум төгрөг болон өсжээ. Иймээс Засгийн газар өрөө төлж сайн ажиллаад, Төв банкны өр нэмэгдэж муу ажиллаад байгаа болон ЗГҮЦ ба ТБҮЦ-ны хоорондын уялдаа холбооны талаар тайлбар өгнө үү?

7. Монгол Улс хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлээс 3 их наяд төгрөг, хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг боловсруулах үйлдвэрлэлээс 550 тэрбум төгрөгийн нэмүү өртөг шингээн 300 мянган ажлын байр хадгалагдаж байгаа салбараа дэмжин "Сайн малчин" хөтөлбөрийг 2020 он хүртэл хоёр үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх шийдвэр гаргаж, 200 тэрбум төгрөгний хөнгөлөлттэй зээл олгогдсон. Гэтэл 2018 оны 8 дугаар сарын 31-ний өдөр танай Засгийн газрын сангийн сайд Ч.Хүрэлбаатар өөрийн твитер хуудаснаа "Өнөөдөр "Сайн малчин" хөтөлбөрийн 200 тэрбум төгрөгийн зээлийг төлж дуусгалаа. 2016 оны сонгуулийн өмнө мөнгө хэвлэж тараасан "сайн" нэртэй зээлүүдийн нэг нь ийнхүү төлөгдлөө" гэж мэдээлжээ. Тиймээс "сайн малчин" хөтөлбөрт хамрагдаж арилжааны банкуудаас зээл авсан малчид эргүүлэн зээлээ төлөхгүй байх боломж бүрдсэн үү?

8. 2016 оны 6 дугаар сараас хойш гадаадын улс, олон улсын санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл, тусламжийн хэмжээ болон "Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр"-ийн хүрээнд авах 5.5 тэрбум ам.доллараас ямар хэмжээний санхүүжилт орж ирсэн дүнг нийтэд танилцуулна уу?

Асуулгын хариуг Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.3 дахь хэсэгт заасан хугацаанд бичгээр ирүүлж, Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэхийг Танаас хүсье.

Хүндэтгэсэн,

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН



С. ЭРДЭНЭ